

Nemzeti Társalkodó.

December' 1-ső napján 1832.

Napoleon és Lafayettete.

Két oly nagy nevek melyek most Franciaországban legszebben virágznak. Igaz hogy különböző úton jutottak a' dicsőség tető pontjára, — s az egyik inkább a' békességért harczolt, mint a' győzelemért, a' másik pedig inkább a' borostyán-, mint a' cserfa koszorúért: azért nagyon nevetséges volna, e' két Hősök nagyságát, ugyan azon egy fonttal méregetni, s az egyiknek szobrát, a' másik talpkövére állítani. — Idomtalan volna mondom a' Lafayette állóképét a' Vendome oszlopára helyheztenni, — arra az oszlopra, a' mely oly sok véres ütközetekben nyert agyukból öntetett, és a' melynek tekintetét, mint Barbier énekli, egy francia anya sem állhatja-ki köny-özön nélkül. — Erre az ércz oszlopra helyheztessek Napoleont, a' vas embert, hogy itt is, valamint életében, ágyuk által szerzett dicsősége mív eszközein, megfészelt-lábokkal, borzasztólag, különvált helyzetben emelkedjék, a' fellegekig; — úgy hogy minden dicsőség szomja miatt epedő katonának megalázodott szive, — mi-

dön őt — a' követhetlent meglátja a' magasban, — kigyógyuljon a' nagyravágyás kor-ságából, — 's így ezen colossális ércz oszlop mint a' vitézség villámfogója, Európának csendességet, és az emberiségnek békességet adjon.

Lafayette jobb oszlopot emelt magának a' Vendomme piacznán felállítottnál, 's szebb állóképét minden ércz, és márványból faragott emléknél: Mert hol van oly tiszta márvány mint az ő szive, 's oly kemény ércz mint az öreg *Lafayette* hűsége. Igaz ugyan hogy mindég egy oldalú volt, de mint a' mágnes-tő, mely szüntelen északra jelelve, soha sem változtatja állását napkelet-, sem dél felé. Így *Lafayette* is negyven esztendőktől fogva, ugyan azon egyet szólja, mint untalan Észak Amerika felé mutat. Ő az, ki az emberiség jusainak közönséges kihirdetésével a' revolutiot megnyitotta, 's mind ez óráig merően a' mellett áll: hogy azok nélkül nem is lehet boldogságot remélni. Ez egyoldalú embere, az ő egyoldalú égtájékával a' szabadságnak! Való azonban hogy koránt sem az a' *Genie* ő a' mi volt *Napoleon*, kinek fejében a' lelkesedés sassai viharogtak az alatt, míg szívében a' nagyravágyás kígyóji sziszegtek: — de *Lafayette* valamint a' sasoktól magát elragadtatni, szintúgy a' kígyóktól is elcsábitatni nem engedte: ifjantán is oly bölcs mint egy öreg — öreg korában is oly tüzes mint egy ifju — nép istápjja a' nagyok fortélyai ellen, 's a' nagyok védbástyája a' nép dühe ellen. — Velek együtt szenvedve,

együtt harczolva, soha sem kevély, nem elcsüggedt, — egyaránt igazságos és szelid, ilyen volt ő, 's ily hív maradott mind végig magához; és ebből az ő iránylagos egyszerűségéből soha kinem lépett, 's rendületlenül meg tudta tartani ezen becsületes állóhelyét, a' Mária Antoinetta időévétől fogva, egészen eddig az óráig; — 's még most is mint a' szabadság hív őrije, kardjára támaszkodva intőleg áll a' Tuilleriák sorompójánál — ez előtt az andalító Vénus-hegye előtt, melynek varázshangjai oly szédítőleg zengenek, hogy annak kelemes szövedékei között a' szegény belébanyalodottak, soha többé ki nem bontakozódhatnak!

De mind a' mellett is tagadhatatlan, hogy a' Francziák mégis inkább szeretik a' megholt Napoleont, mint az élő Lafayettét. — És valósággal Francziaországban kívül nem lehet senkinekis képzelete arról, mennyire ragaszkodik a' franczia nép még most is Napoleonhoz. — Azért a' meglehetősen, ha egyszer valamikor egy elhatározó lépést teendének, azt egy vele vérszerénti szoros kapcsolatban lévő személy kikiáltásával fogják kezdeni, hogy a' massák köz érzelme fölül telyes bátorságba helyeztethessék magokat. — Napoleon a' Francziákra nézve egy varázsige, melynek csak emlegetésére is felriadnak, és elbódúlnak. — Ebben a' névben, mint a' Vendomme piáztán lévő oszlopban, ezer ágyuk szunyadoznak, melyek ha egy-

szer mély álmaikból felébrednek, még meg-
 reszkettethetik a' Tuillériák palotáját. — Vala-
 mint a' 'Sidók a' magok Istenek nevét hijá-
 ban fel nem vették, szintugy Napoleon is ne-
 véről itten ritkán emlegettetik, 's csak így
 nevezik az ember (l' Homme); azonban képét
 hősi tetteinek különbnél különbféle helyhez-
 tetései között — rézbe, és aczélba metszve,
 érczből, 's fából kifaragva mindenütt láthat-
 ni. A' Boulevardon, keresztútszákön szónokok
 állanak, kik dicsérik az embert, piaczi éne-
 kesek, és nemzeti lant pengetők, a' kik e-
 gész elragadtatással éneklik, és zengedeztetik
 dicső tetteit. Tegnap estve haza menet egy
 setét félrevaló útszába vetődvén, a' nagy
 Császár dicséretére, egy éneket gyagyogó há-
 rom esztendő kicsiny gyermekre találék, a'
 földbe szurt gyengén pislogó fadgyu gyer-
 tyá világa mellett üldögélve, 's midőn az e-
 lébe kiterített zsebkeszkenőre egy Sout —
 vetnék, hallok valamit magam mellett elsu-
 hanni, a' mely hasonlólág töllem egy Sout
 kér. — Egy öreg katona volt ez, ki a' nagy
 Császár dicsőítésére még egy szívrehatóbb
 éneket tudott amannál — mert az a' dicső-
 ség nekie mind két lába elvesztésibe ke-
 rült, 's a' nyomorék koldus nem az Isten
 nevében kért alamisnát, hanem a' legbizodal-
 masabb buzgósággal ezen szavakkal — „au nom
 de Napoleon donnez moi un Sou“ — (a' Ná-
 poleon nevére kérlek adj nekem egy fillért)
 vélte az embereket inkább könyörületeség-
 re indíthatni. — Ily ellene állhatatlan bűbajos

nevezet az a' francia nép előtt. — Nápoleon az ő Istene — fő tiszteleti tárgya, vallása, de ezen vallás is végtére valamint a' többiek unalmassá válik.

Ellenben Lafayetté inkább tiszteltetik úgy mint ember, vagy mint ör-angyal; — őt is láthatni képekben, 's énekben is szintúgy emlegettetik; csak nem oly fellengősön — 's az igazat megvallva; egy furcsa érzés hatott-meg; midőn a' múlt esztendő 28-ik Juliussakor a' Párisienban ezen szavakat hallám énekelteni — „Lafayette aux cheveux blancs“ — azonban őt magát barna vendéghajával mellettem állani látám, a' Bastille-piaztán állott ő éppen a' maga helyén; de mégis titkon nevetnem kellett; — 's talán éppen az ily jádзи egyvelítések hozzák őt emberi tekintetben oly közel a' mi szíveinkhez: mert az ő szelid embersége; még a' gyermekekbe is béhat, 's lehet hogy ezek talán jobban is értik az ő nagyságát, mint magok a' nagyok. — E' részben viszont egy kisdud kol-duló történetécskére utalok, a' mely a' Lafayette dicsőségének czímét híven megkülönböztetve adja elő Napoléonétól. — A' midőn most közelebbről egy útsza szegletén a' Pantheon előtt; gondolatimban elmerülve; ezen szép épületet nézegetném; egy auvergnéi kol-dus gyermek egy sötú kért tőlem; 's én nékie tizet adok; csak hogy hamarább megszabaduljak tőle. — De ő ez által még inkább megbátrodva közelebb jön hozzám; 's ezt kérdi: „est ce que vous connaissez le General

Lafayette? (esméri é Generalis Lafayettét?) én ezen különös kérdésre igennel felelvén, azonnal valami kevély örömtől felhevült pirosság futja-el pizskos arcuzatját a' szép gyermekének, 's nevetséges komolysággal ezt mondja „il est de mon pays“ (ő az én hazámbeli). Bizonyosan egy olyan emberről a' ki nekie tíz sout adott, lehetetlennek vélte hogy tisztelője ne legyen Lafayettének, 's annalfogva méltónak tartott arra, hogy magát úgy ajánlja előttem mint Lafayetté honfitársa. — De a' falusi lakosok is különös tisztelettel viseltetnek aránta, annál inkább mert tudják hogy légfőbb, 's kedvesebb foglalatossága a' mezei gazdálkodás. — Ennek az egyszerű falusi életnek is köszönheti állandó egészségét, mely a' városi élet rendetlenségei közt könnyen megromolhatott volna. — És e' részben is hasonló az előidő nagy Republicanusaihoz, kik tulajdon földjeiket művelték, de szükség idején az eke mellől a' harcza, és a' tanácskozó asztal mellé siettek, 's csak a' végrehajtott izzasztó munka, 's nagy diadal-mak után tértek vissza csendes honjokba; — mezei jószágában, a' hol Lafayetté az esztendő szebb részeit szokta eltölteni, jó igyekezetű ifiak, és szép leányoktól van körül vétetve, 's itt uralkodik ám valódi értelemben a' szívszeréntvaló vendégi barátság, itt sokat nevetkeznek, tánczolnak, 's itt lehet igazában feltalálni az emberiség' „főnemesei körét“ itt van a' „népi felség udvara“ a' honnan senki sincs kizárva a' ki tet-

teinek szülöttje, 's egyenetlen szövetségre nem lépett a' hazugsággal, és itt Lafayetté a' *Ceremoniarius*. — Ezen falusi lakhelynek *Lagrangé* a' neve, 's nem lehet leírni mely elragadó látás, midőn a' két világok hőse történeteit beszéli elé, az ifjú nép előtt kik között úgy áll mint egy *Idyliumkoszorúval körül kerített Epos*. — De az iránta viseltető méj tisztelethódolás, a' nép több osztályai között legszembetűnőbb 's határtalanabb az úgy nevezett közép rendben, a' kereskedők és mesteremberek között. Ezek csak nem imádják, 's Lafayetté a' rendszerző, az ők bálványok, úgy tisztelik mint a' megszemélyesített gondviselést, mint a' köz bátorság felfegyverkezett pártfogóját, mint a' szabadság védangyalát, a' ki egyszersmind ügyel hogy a' szabadság viadalában semmit se lopjanak, hanem kinek kinek kiszolgáltatódják a' magáé. A' közönséges rend nagy táborig serge, mint Casimir Perier a' nemzeti örök szokta nevezni, ezek a' jól felbízott hősök, kiknek medvés süvegek alól kalmár fejek tűnnek ki, magokon kívül vannak az öröm miatt midőn Lafayettéről beszélnek, régi tábornokokról, az ők béke Napoleonokról, 's valósággal ő a' *petite bourgeoisie* Napoleonja, azon derék, munkás, magokat jól bíró művészeké, kik ugyan nap estvig inkább el vannak foglalva, hogysem róla gondolkodhatnának, de estvéként annál nagyobb elragadtatással magasztalják 's áldják; — méltolag el lehet mondani, hogy tizenegy óra-

kor, midőn minden bóltok bezáródtak, nyilik legszebben a' Lafayetté dicsőségének virág kehelye. Fennebb ezzel a' szóval éltem vala *Ceremoriarius* és eszembe juttatá a' Meugel Farkas mulattató jádzisággal irtt, 's az akkori tudományos újság egyik lapjában közre is bocsátott elmés jegyzeteit, melyekben Lafayettenek az észak-amerikai státusokon keresztül folytatott pompás győzedelmi útjában, az elébe küldött sok rendbéli követségek, és tiszteletére tartatott idvezlő 's dicsőítő beszédek emlegetőleg, őtet a' szabadság Ceremoniariussának nevezi. — De még mások is, nem oly játszi elméjűek, abban a' tévelygésben vannak, hogy Lafayetté csak egy gyenge öreg ember, nézésül kitétetve, 's úgy használtatik mintegy mások által mozgató erő mív. — De ha ezek az emberek csak egyszer láthatnák őt a' beszélő székben, megbizonyosodnának a' felől, hogy nemcsak egy oly zászló ő, mely alá esküsznek, hogy kövessék, hanem még most is ő az ki kezei között villogtatja a' népi szabadság hatalmas jel czimjét. — Lafayetté úgy szólva a' legméresebb szónok a' követek házában, 's a' mikor szól, mindég a' szeg fejét érinti, a' nélkül hogy azt csak egyszer is elhibázta volna. — Ha pedig az emberiség valamely nagy kérdése felől folynak a' vitatások, egy viadalra kész virgontz ifjúhoz hasonlólag: mindég Lafayetté a' legelső a' ki fel szólal. — Csak a' test gyenge, és omladékony, mint az időtől, 's annak veszes fergetegeitől ösz-

vezuzott, 's béholypadozott vas panczél, 's nem lehet leírni mely szívreható látás, minő nagy bajjal, 's tántorgó lépések közt vonczolja maga után elaggott testét a' beszélő székig, 's a' hogy oda eljutott, régi helyét elfoglálta, egyet nagyot sohajt, 's mosolyogni kezd. — Ez az ő mosolygása az ő előadása, — egy szóval egész valója ennek az embernek az alatt míg beszél valami leirhatatlan, — abban oly sok kedveltető nyájasság, 's a' mellett megannyi finom csípősség van vegyítve, hogy az ember újságvánása mint valami kedves titoktól egészen lelánczoltatik, 's nem tudhatja hogy valyon a' francia marquis előadásbeli finom módját, vagy pedig az amerikai szabad polgár kinyílt egyenességet becsúlje benne; a' mi a' régi kormány rendben a' legjobb volt, az úriság, nyájasság, az okos puhatolódzás, itt csudára méltólag egybe van olvadva az új polgári rendszer legnemesebb tulajdonságaival, az egyenlőség szeretete, egyszerűség és becsületességgel. — Semmi sem elfogóbb mint midőn a' követek házában a' revolutio eleinteni évéről beszélnek, 's valaki okoskodólag valamely historiai történetet függőleges folyamatjából kimozdítván, azt állatása erősségéül akarja használni: ekkor Lafayetté egyikét szavaival egészen felforgatja a' csalfa következtetéseket, 's annak valódi értelmét, az arra megkívántató igazi kútfőből meritett hathatós bizonyítások előhordásával felvilágosítva, a' legtisztább színben terjeszti elé. — Sőt az ily színű esetek-

ben maga Thiers is lebocsátja vitorláját előtte, 's a' Revolutio nagy történetírója méj tisztelettel hájlik-meg annak nagy élő emléke, annak Generalis Lafayettéje előtt. — A' követek házában a' beszélő székel által ellenben egy elaggott, ezüst színü hajfürtü öreg ember ül, kinek csontjá aszott testéről fekete öltözete hosszsan csüng alá, 's derekát egy háromszínü széles szöveteg kör övedzi, az az öreg Messenger, a' ki még az első revolutio kiütésekor már ezen hivatalt folytatá a' követek házában, 's azolta innét, erről a' helyről nézi, 's nézte-el a' világot meg-rázó nagy történeteket, a' legelső nemzeti gyűléstől fogva a' Juste-milieu-ig. Azt mon-dák nékem hogy most is gyakran beszél Roberspierről, a' kit *le bon Monsieur de Roberspiennek* nevez. A' restauratio köz ideje alatt, a' szegény öreg szélkolikában sinlödött, de miolta a' háromszínü övet újra dereká körül bonyolihatta, viszont jól érzi magát, csak hogy ebben az unalmas Juste-milieu idejében ottanottán elnyomja az álom, sőt egy versben éppen az alatt látám elszunyadni, a' midőn Maugin beszélett. Hihetőleg ez az ember híresebb beszélőket is hallhatott Mauginnál, a' ki csakugyan most az oppositio legjobb szónokja, 's talám nem találja elegendő tüzzelel menydörgőleg beszélőnek, ő, *qui a beaucoup connu ce bon Monsieur de Roberspienne*. — De bezzeg mihelyt Lafayetté megszólal, az öreg Messenger is azonnal felriad álmából, mintegy kiszolgált hadi mén

a' trombita szóra, 's ifjú korának kedves emlékétől egészen felmelegülve, helybenhagyólag integet ősz fejével.

M. S.

A Portugal nemzet Képe.

Míg Portugallián oly fejedelmek uralkodtak mint Alfonz, II 's III János, és Emmanuel, nem volt nép feljebb mint a' Portugalok: munkásság, tettekre kész lélek; honszeretet, bátorság — gyakran vakmerőséggel határos — 's magass egyenesség voltak főtulajdoni; hatalmok volt a' föld mindenik szakaszában, 's oly férjfiakat számláltak magok közibe, kiknek nevét a' világ nagy évkönyvei örök időkre jegyezték-fel. Majd gyenge, 's vakult Királyok következének; papok, 's nagyravágyó ministerek vezették egymást felváltva vagy egyetértve az ország kormányát; az érdem elnyomatott, a' fontosabb hivatalok fő és szívtelen teremtményekre jutottak, szánt szándékkal terjesztődött a' tudatlanság, 's egyedül azon politikai főtétel vett erőt, hogy az emberek nagy részének, a' kisebb rész haszna 's biztosléte tekintetéből, a' tévelygés és babona éjjében kell maradnia. Elég is leve egy század a' szereacséllen nemzetet hatalmától, nagy birtokaitól, jóllététől és a' több nemzetek becsülésétől megfosztani, 's Portugalliát az európa legcsekélyebb országai egyikévé lealázni. Háromszáz évvel eze-

lőtt uralkodott a' világtengerén, 's a' mi időnkben egy portugál Király, egy idegen hatalom védlése alatt, megfosztatott tengerentuli birtokaitól, melyeket egy portugál talált fel és foglalt-el legelőbb. Így enyészik minden planétánkon, így változott-el ezen nép karakterere is. Lomha veszteglésre restült a' városi; az elesett kereskedés idegen kézbe van; a' földműves úgy dolgozza földjeit mint századokkal ezelőtt; 's a' legtermékenyebb hely mellett nem tud annyit teremteni a' mennyi magának kell; a' gyáros rég megbukott mert a' pártfogólt idegen a' hazát olcsó árukkal árasztotta-el, 's a' kiváltságok gátolják a' szorgalmat.

Ez gyenge rajzolatja Portugallia jelen állásának; (nincs itt szó a' politikáiról) de még) szembetűnőleg alább szálland, ha kifogy Oportóból és Lissabonból az érték, 's az újatszerzés forrasi inkább befójtatnak. Már is nem áll egyébből az Ország kivitele csak az élőfák gyümölcseiből; olajból dugó-fából, 's még ezen valamitérő cikkely is szinte egészen az Angolok kezében van, minden egyéb szükségesek külföldről hozatnak-bé, melynek Portugallia telyes adófizetőjévé vált. Még sokkal szomorubb a' földművelő sorsa, ki többnyire a' korona vagy nemesség jószágait bírja bérben, 's azoktól oly mérték felett sok adót fizet, hogy nem képes a' tulajdonost kielégíteni. A' nemesség soha sem lakik falusi jószágaiban 's azok csak akkor jutnak eszébe mikor pénz kell onnan; azt hi-

szi hogy csak a' fővárosban vagy a' közel fekvő Quintakban mütathatja-ki magát méltólag; elemészi ott minden jövedelmét, 's mivel minden pénz a' fővárosba foly, az országban annyira megszűkül annak forgása hogy ott holmi rézpénznél egyebet nem láthatni; ezenkívül tolvaj vagy tudatlan tiszték sáfárlására bíznak a' jószágok, 's a' miatt még inkább pusztulnak azok, 's szegényedik a' földműves ki elcsüggedve, 's elkéseredve csak annyit természet a' mennyi házanépének az éhelhalástól megmentésére elkerülhetlen szükséges. Az ország lakosi leghasznosabb osztálya elszegényedésének hozszuja legérezhetőbben azokra hárul kiktől ered: A' köz pénztárok üresek; az ország finántziája teljes zavarban van, a' vámok jövedelmei rég zálogba tétettek, 's a' közhitel egészen megbukott; a' fizetések több esztendők óta nem adatnak-ki; az országszolgája jobb jövendőre biztatódik, 's a' hadsereg rég hátra lévő 'soldjához csak az ellenszegülés útján juthat. Mindennemű csikarások, az ország adósságai nevedése, 's teljes tehetetlenség: következései az olyan országos gazdálkodásnak mint a' Portugalliáé; 's hogy ő már régen Spanyolország marta-lékjává nem lett, csak ezen ország hasonló nyomorúlt állapotjának köszönheti. Mire jut még Portugallia a' jövendő mütatja-meg. Most ő az Anglia koloniája.

Valamely nép karakteréről bévehető ítéletet csak az tehet ki sokáig mulatott között. A' Portugalé idegen előtt a' városiság és

ravaszság, okosság és tudatlanság, természeti jó indulat és gyanakodás elegyedésének látszik. Szorosabb vizsgálat után mindazáltal, számos jó tulajdonságokat, jeles lelki erőket fedezhetni-fel ezen rossz nevelés 's elmulasztás miatt méjén sülyedett népben. Gyakran szolgáltatott gúnyra okot a' portugál pedant udvarisága, 's az általa majmolt spanyol-góg; méltó botránkozás látni midőn a' köznép legalsó osztálya béliek, vagy rongyos koldusok, ütszán egymást udvarias szólásformákkal halmozzák, 's a' legjártasabb udvaritól eltanúlt mozdulatokkal fogadják; megengedem hogy ezen emberek udvarisága nevetéses, sőt unalmas lehet; de mégis kedvesebb előttem mint a' gorombaság. Gyönyörrel jegyeztem-meg a' portugál nyelv szegénységét azon aljas gunyszavakban, melyekkel a' találmányos bárdolatlanság más nemzetekéit oly gazdagon bővítette. Ezért köz emberek között a' versengést csak arczkinyomatjok indulatosságából, 's a' szókat követő mozdulatok hevéből ismerhetni-meg. Kezet egymásra nem tesznek soha; ha keseredések túllép a' határon, késeket ragadják elé, mellyel különösen a' hajósok 's partilakosok igen ügyesen tudnak harcolni. — A' forróbb indulatok, milyen a' féltés, méjén sértett becsület, néha a' míveltebb portugálokat is ösztönzik alattomos és véres bosszura, de a' melyet hosszasan tudnak titkolni, 's annál bizonyosabban célra vinni. Nagyon ártalmason foly hé lelki mivelődésekre a' társalkodástól

idegenkedés minden rendbélieknél: ezért igen bajos portugál házakhoz bemenetelt találni, 's még bajosabb annak, ki annyira ment látogatását ismételni; mert képzelhetetlen unalom oly emberek társaságában múlatni, kik restebbek mintsem szóljanak, vagy gyanúsabbak mintsem legártatlanabb véleményeket is idegen előtt kijelentsék. Honnan is jöjjen mivelet oly országba hol senki sem olvas, hol a' censura nevetséges keménységgel minden szót kihúz ha legtávolabbról czéloz is vallásra vagy politikára, 's azonban fajtalan francia románok fordításai nyomtatását megszenvedi. Csak azon kevés nyomorúlt újságleveleket kell megolvasni melyek most Lisabonban jönnek ki, 's könnyű lesz megfogni miként maradhat egy egész nemzet oly rendkívül tudatlan mindenben a' mi a' világon 's körülötte történik. Mindezek mellett is a' városi magát nagyon okosnak tartja, 's a' nélkül hogy csak sajditná is mennyit haladtak századok óta a' nemzetek az emberi tudat minden osztályiban, azt hiszi a' portugál hogy mint valaha eldődjei ő most is minden nemzetek felett van. Ezért az idegent, kinek ravaszágát tulajdonítja hazája tehetetlensége okául, gyűlöli ő; 's még azon saját földijének is kit a' lelki művelődés ösztöne külföldre vezetett, nem hiszen, ha a' beútaozott országok 's azok lakóji derékségéről beszél.

Nagy gyengesége a' Portugaloknak, nevezetesen a' polgári rendűeknek, azon kor-ság hogy valamely vitézi rendbe juthassanak;

ezen boldogság elérhetése végett nem kimélnék semmi fáradságot 's áldozatot, 's valóban láthatni, kiváltképen Lissabonban, sok alaton foglalatosságot űző személyeket, rendkereszttel viseltes kaputjok gombjukán. Az országlás nem árúlja ugyan ezen kijegyzéseket, de nincs is tekintettel kiosztásokban az igaz érdemre, 's a' fáradhatatlan szémtelen többnyire czélt ér vágyában. Ilyen érdemjellel van néha diszesítve a' fő nemesség házi cselédje, a' mi egykor furtsa történetre adott okot: Hertzeg Waldecknek, ki a' portugál hadsereg vezérlésére meghivatott, a' lissaboni fő nemesség fényes vendégséget adott; bámulására észrevette míg az ételek felhordattak, hogy sok udvarló szolgálk a' Krisztus-rend keresztjét viselik, sőt ön magának egy hasonló díszü a' legnagyobb figyelemmel szolgál; egy darabig a' Herczeg ezt békével szenvedte, de majd hirtelen felkölt székéről, elvette a' háta megett álló szolgától a' tárgyért és kendőt, 's kényszeríté őt maga helyére ülni. Hijában mentegette magát a' szegény legény, hijában igyekezett a' neki szánt tisztességtől menekedni; kénytelen lett engedni, 's ő is egy darabig a' herczegtől a' legbuzgóbb tisztelettel szolgáltattott. Végre a' herczeg felereszté a' szolgát a' kánpadról: de ezt jegyzé-meg: hogy azon férjfiu, kit a' király rendkereszttel tisztel-meg, ez által akarmely nemessel 'egyenlőve lesz; vagy nem kell hát a' szolgának ordót adni, vagy úgy kell banni azután vele mint nemessel. (folyt. követk.)